

Владо ПОПОВСКИ

“
*Da go pregrneme
zaedni ~ki ot i nt eres
so zdravo rasuduvawe
za i dni nat a*
”

Di mi tar Pop - Georgi ev Berovski

ЗАМЕНА НА ТЕЗИ

На сите веќе им стана јасно дека владиниот Предлог-закон за територијална поделба на општините во Република Македонија, со посредство на локалната самоуправа, го воведо етничкиот принцип како етнополички постулат со кој, де факто, ќе се маркираат етничките граници во државата. Синтагмата "албанска етничка граница во РМ" која ја има претходно истакнатата функција, во една неодамнешна пригода, ја искажа и самиот актуелен Премиер во контекст на, според него, реалните интереси на Албанците за територијалната поделба на општините која се врши сега. Во истата пригода и заменик-премиерот, господинот М. Џафери, симболично го дефинира процесот за реализација...

...на новата "територијалка" како "...борба за градовите..." имајќи ги предвид референдумите кои биле моноетнички и можеле да нè воведат во несогласувања и тензии.

Во таа пригода, но и надвор од неа, во повеќе наврати, министерот за локална самоуправа посочи дека Владата немало да поддржи предлози и настојувања за етнички поделби ниту во доменот на локалната самоуправа, како што тоа не го поддржувала на кое и да е друго ниво. Во повеќето свои коментари министерот ги укорува граѓаните дека се залагале за делба, а не за интеграција. Во сите случаи на јавен настап на владините функционери се стимулира атмосферата и се форсира тезата дека: граѓаните, а не Владата, тргнале од етничките делби како принцип во територијалната поделба на општините.

И тука нужно е да им се врати тезата и на Владата и на министерот. **НЕ ГРАЃАНИТЕ, ТУКУ ВЛАДАТА (СОСЕ МИНИСТЕРОТ) ПАДНАЛЕ ВО ЕТНОПОЛИТИЧКАТА СТА-**

ПИЦА; во бирократската потреба на етно-елитите за територијално етаблирање и управување со локалните ресурси.

Токму тој концепт и токму процесот кој него ќе го реализира ќе доведе до етнички тензии и до последици кои не само што не ќе ја стимулираат интеграцијата, туку ќе водат кон нови делби и судири со неизвесна иднина. Па, на која страна лежи улогата на фактор што стимулира етно-делби? Дали тој фактор се граѓаните со нивните референдуми или Владата со нивните предлози и антуражи за новите општини? Кој кому да приговори: министерот на граѓаните, или овие нему? Чија совест е (или треба да е) оптоварена со противречноста меѓу зборот и делото?

ГРАЃАНИТЕ ПРЕКУ РЕФЕРЕНДУМИТЕ ВООПШТО НЕ ИСКАЖАА ЕТНИЧКА ИСКЛУЧИВОСТ. Сегашните општини Кичево и Струга чии граници се штитат со референдумите, всушност се мултиетнички. Во тој свој лик и со оние пропорции кои реално постојат, тие функционираат со белег на

активна взаемност, толеранција, меѓусебна солидарност и навика на соживот. На тој план никому не му се потребни илустрации и аргументи. Тие општини ја штитат таквата своја опшност.

Во нивниот случај, всушност, се брани: (1) урбаниот карактер на локалната заедница; и (2) одржувањето на граѓанскиот и самоуправен карактер на односите во општината која треба да ги решава реалните потреби на локалното население како жители и граѓани на таа општина. Кичевско-струшкиот случај преку референдумите протестираше против: (1) создавање на гломазни и хетерогени (урбано-рурални) општини во кои ниту градот е способен да го развива селото, ниту тоа е развиено и богато да го крепи градот; и (2) против политичкото и механичко наметнување на такви етнички пропорции во институциите и механизмите на локалната самоуправа кои ќе доведат до етно-политизација на речиси сите локални проблеми и потреби и до промоција на колективистички (етно-политички) субјекти кои ќе ги истиснат граѓаните од самоуправата во локалните заедници. Тоа, логично и реално, ќе создаде база и поттик за сличен концепт и сличен однос и на државно ниво.

Спротивно на интенцијата на референдумите да го сочуваат реалниот лик и карактер на општината и самоуправната позиција на граѓанинот во неа, Владата понуди такви решенија за новата мрежа на општините кои фрапантно укажуваат на нејзината политички-мешетарска и карактерно-неискрена (лицемерна) позиција во однос на сопствено-декларираниите принципи за етничка интеграција на граѓаните во локалната самоуправа и за развој на демо-

кратскиот и економскиот живот во локалните заедници.

Дека **ВЛАДАТА ТРГНАЛА ОД НЕПРИНЦИПИЈЕЛНА ПОЗИЦИЈА КОЈА ГОВОРИ ОТИ ТАА НЕ СЕ ОСЛОБОДИЛА ОД МЕШЕТАРСКИОТ ЕТНИЧКИ И ТЕСНОПАРТИСКИ СИНДРОМ**, доволно зборуваат и следните примери со општините Зелениково, Бистрица и Пласница.

Случајот на Зелениково се одликува со најголема маркантноста на конфигурацијата. Ако се сакало да се примени спомнатиот принцип на окрупнување и интеграција, таа општина логично втечува во општината Студеничани, но никако во општината Петровец. И тоа според сите параметри на локална заедничност. Понатаму, ако тоа окрупнување и односната етно-интеграција е посакуван и продуктивен принцип, тогаш општината Студеничани сосе општината Зелениково би требало да се интегрираат со Драчево како нивен центар. (Или да не бидеме криво разбрани: во таков случај можно е и Студеничани да биде нивен заеднички центар).

Тоа, се разбира, не се прави, а очигледно е дека на тоа не инсистирал ниту еден од владејачките коалициони партнери.

Како се објаснува случајот? **СДСМ САКА ДА СЕ ПОКАЖЕ КАКО "СПАСИТЕЛ" НА МАКЕДОНСКИОТ КАРАКТЕР НА ОПШТИНАТА ЗЕЛЕНИКОВО. ДУИ НЕ ПРОТИВРЕЧИ**, туку попушта, бидејќи таа интеграција не му е важна; сразмерно е многу ситна и не е во зоната на крупниот политички интерес. Така, со тие имплицирани улоги тие го нарушиле декларираниот принцип кој, всушност, испаѓа дека и не бил некоја сериозна опција. Затоа Зелениково не оди во Студеничани. А двете општини не одат ниту во Драчево... - зашто, можеби, во тој случај не би се знаело од која партија би бил градоначалникот.

Да не ги забораваме граѓаните од општината Зелениково. Каде се тие во сложната владина позиција? Замислете: се носат во Петровец без пат и мост преку Вардар. Нема сообраќајница меѓу сегашните две општини. Има кал, колски земјен пат и матен Вардар. Има или нема иронија. Имало ли принцип или пак функционира лицемерност? (Ако Зелениково, воопшто, се интегрира со некоја друга општина, тоа не може да биде Петровец. Тоа може да биде само Студеничани. Или да му се "помогне" на предлагачот: подобро Велес од Петровец - ем е поблиску, ем има воз).

Случајот Бистрица. **ВЛАДАТА ПРЕДЛАГА ДА СЕ БРИШЕ ТАА ОПШТИНА И ДА СЕ СПОИ СО ГРАДСКАТА ОПШТИНА БИТОЛА**. Општината Бистрица има нешто повеќе од 5.000 жители; значи го исполнува критериумот на Владата за големината на општините. Плес има 19 населени места и зафаќа голема погранична област. Плес, има развиен и урбанизиран центар. Во целина, има извонредни услови и способности за развој, но замислете: имало над 20 отсто албанско население кое, инаку, воопшто не им пречи на граѓаните на општината, туку напротив. Значи ќе била двојазична?! Па поради тоа, иако на општа штета, сепак фузија со

Битола. На штета и на градската општина, на штета и на сите жители на општината Бистрица, а на штета и на Албанците - граѓани на општина Бистрица. **ВО КОРИСТ САМО НА ПАРТИСКАТА БИРОКРАТИЈА**. (Општината Бистрица, имено, дополнета со општината Бач со девет населени места и 748 жители, попис 2002 година, ќе биде рурална крајгранична општина со почит, 28 населени места, со 5.790 жители и со респективни можности за развој).

Случај Пласница. Општина со само четири населени места, со општинска зграда во населено место од општината Македонски Брод и со релативно мала територија. Се предлага да остане како посебна општина. Оддалеченоста на оваа општина од Македонски Брод не е поголема од 8 до 12 километри. Двете општини меѓу себе се сврзани со асфалтна сообраќајница од републички карактер. А, општината Македонски Брод за да се окрупнела, ја спојува (ја консумира) општината Самоков која е оддалечена од 35 до 50 километри. **ЗОШТО, со иста цел, НЕ СЕ ПРЕДЛАГА СПОЈУВАЊЕ НА МНОГУ ПОБЛИСКАТА ОПШТИНА ПЛАСНИЦА СО МАКЕДОНСКИ БРОД** со која се наоѓа во иста локална целина? **ОДГОВОРОТ ПОВТОРНО Е ВО БОЖЕМНИОТ МАКЕДОНСТВУВАЧКИ СИНДРОМ**.

Имено, во општината Пласница од вкупно 4.545 македонофони жители, 4.446 се изјасниле како Турци. При такви околности спојувањето на општината Пласница со општината Македонски Брод, на македонобродските бирократи им се чинело незгодно за карактерот на онаа кауза со која, всушност, не само што не може ништо да се одбрани во Република Македонија, туку и самата таа може да биде загубена како држава. Настрана што таквата, веќе не само македонобродска позиција директно се спротивставува на најсветлата илинденска и АСНОМ-ска традиција.

Проблемот и не би бил толку голем ако тој синдром е само бродски... во тој случај можеби би го однела реката Треска. Но тој, може да се констатира, е вгнезден во менталитетот и на оние кои нè водат на државно ниво.

На крајот: од опфатените случаи, но и од другите владини предлози, произлегува дека **НЕ ФУНКЦИОНИРАЛ ПРИНЦИПОТ НА ИНТЕГРАЦИЈА, ТУКУ** спротивно на тоа, **Е ВОВЕДЕН ПРИНЦИП НА ДЕ ФАКТО ПОДЕЛБА НА ЕТНОПРОСТОРОТ КОЈ МОЖЕ ДА ОДГОВАРА НА ОДДЕЛНИ ТЕСНИ ЕТНО-БИРОКРАТСКИ ЕЛИТИ** и на одделни нивни надворешни партнери. И, се разбира, тоа не би било неочекувано и неприродно. Неприродното и неочекуваното, меѓутоа, е во тоа што Владата на Република Македонија им аргатува на тие кругови. ■

